

П'ята Л., аспірант
ННЦ «Інститут аграрної економіки»,
м. Київ, Україна

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙ

Вступ. В сучасних умовах ведення господарства інвестиції відіграють ключову роль, адже вони виступають основою для оновлення та розвитку виробничого потенціалу підприємств, забезпечення конкурентоспроможності продукції та відповідності потребам попиту. Дослідженням природи інвестицій присвячені праці багатьох вітчизняних вчених, зокрема ... На даному етапі розвитку економічної думки існує потреба в розкритті сутності поняття «інвестицій» та створення уніфікованої класифікації інвестицій.

Основний текст. Економічна діяльність окремих господарюючих суб'єктів і країни в цілому значною мірою характеризується обсягом і формами здійснюваних інвестицій.

Основним законодавчим актом, на основі якого здійснюється регулювання інвестиційної діяльності є Закон України «Про інвестиційну діяльність» №1261-ХІІ від 18.09.1991, в якому також наведені основні визначення щодо інвестицій та інвестиційної діяльності. Згідно статті №1 вищевказаного Закону, «Інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) та/або досягається соціальний та екологічний ефект»[1].

Іншим законодавчим актом, який розглядає термін інвестиції та інвестиційної діяльності є Податковий кодекс України. Згідно п 1.81 статті 14 Податкового кодексу України, інвестиції «це господарські операції, які передбачають придбання основних засобів, нематеріальних активів, корпоративних прав та/або цінних паперів в обмін на кошти або майно»[2].

Матюшенко І. Ю. дає наступне визначення «інвестиції - це 1) вкладенні капіталу в будь-якій формі в ту чи іншу справу для подальшого його збільшення або збереження; 2) будь-який економічний інструмент, в який вкладають гроші для отримання прибутку»[3, с. 10].»

Будаговська С.М. вказує, що «інвестиції - процес створення нового капіталу, що вимагає витрат фінансових ресурсів і призводить до змін у запасах капіталу» [4, с. 148].

Федоренко В.Г. характеризує інвестиції як «Вкладення капіталу з метою його подальшого збільшення. Приріст капіталу в результаті його інвестування є компенсацією за ризик втрат від інфляції та неодержання процентів від банківського вкладення капіталу» [5, с. 5].

Луців Б.Л., Кравчук І.С., Сас Б.Б. вказують «інвестиції - цілеспрямоване вкладання на певний термін капіталу у всіх його формах у різні об'єкти(інструменти) для досягнення індивідуальних цілей інвесторів» [6, с. 29].

Ігоніна Л.Л. вказує, що «інвестиції - система економічних відносин, пов'язана з рухом вартості, авансованої в основні засоби від моменту мобілізації грошових коштів до моменту їх відшкодування» [7, с. 20].

Івасенко А.Г. зображує інвестиції з економічної точки зору як «витрати на створення (придбання), розширення, реконструкцію та технічне переобладнання основного капіталу, а також на викликані цим зміни розміру і складу оборотного капіталу» [8, с. 16].

Безродна С. М. описує інвестиції як «вкладення капіталу в грошовій, матеріальній, нематеріальній формі або частини доходу, яка використовується з метою забезпечення його зростання в майбутньому періоді, одержання поточного доходу та вирішення певних соціальних питань» [9, с. 14].

Вахрін П.І. дає наступне визначення інвестиціям: «довгострокові вкладення коштів та іншого капіталу у власній країні або за кордоном у підприємства різних галузей, підприємницькі проекти, соціально-економічні програми, інноваційні проекти з метою отримання доходу або досягнення іншого ефекту» [10, с. 7].

В.В. Клименко вказує, що «інвестиції (лат. Investio - одягаю) - різні види активів, які вкладають в об'єкти підприємницької діяльності, різні програми та окремі проекти з метою отримання прибутку, досягнення певних соціальних або природоохоронних результатів» [11, с. 13].

Підсумовуючи та узагальнюючи всі вищевказані визначення, найбільш точним та всеохоплюючим визначенням поняття буде: інвестиції – це всі види матеріальних та нематеріальних вкладень в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, економічні програми чи окремі інвестиційні проекти з метою досягнення необхідного економічного та/чи іншого ефекту.

З метою моніторингу інвестиційної активності та стану інвестиційного клімату в регіоні/державі досліджують обсяг здійснених вкладень за період, а також обсяг амортизації (зносу) вже реалізованих вкладень та чистий приріст інвестицій. Згідно пункту 1.3 статті 14 Податкового кодексу України, амортизація - систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації) [2]. Обсяг здійснених вкладень позначає термін валові інвестиції, а обсяг різниці між валовими інвестиціями та амортизацією – чисті інвестиції.

Для поглиблення розуміння специфіки кожного типу інвестицій, доцільно проаналізувати наявні розробки науковців щодо класифікації інвестицій. Питанням класифікації інвестицій досліджувалось багатьма вітчизняними та закордонними дослідниками, проте єдиного підходу до класифікації інвестицій нема. Класифікація інвестицій також зазнавала змін з плином часу та поступовим розвитком науки та законодавства в галузі інвестування. Класифікація інвестицій сформована на основі праць вітчизняних дослідників [9 с. 14-15; 11 с. 14-18; 12 с. 57-58; 13 с. 17-19; 14 с. 10-11], покриває актуальну класифікацію інвестицій.

Таблиця 1. Узагальнена класифікація інвестицій

№ п/п	Класифікаційна ознака	Види інвестицій
1	за об'єктом вкладення	- реальні, тобто вкладення в матеріальні та нематеріальні активи; - фінансові, тобто вкладення в фінансові інструменти;
2	за характером участі інвестора в	- прямі, тобто вкладення здійснюється безпосередньо інвестором; - непрямі, тобто вкладення із залученням фінансових посередників;

	виборі об'єкта:	
3	за сумісністю здійснення:	- незалежні - можуть бути здійснені самостійно, без відчутного впливу на реалізацію інших вкладень; - взаємозалежні - черговість реалізації таких вкладень залежить від інших об'єктів; - взаємовиключні - вкладення носять аналоговий характер і потребують альтернативного вибору.
4	за тривалістю інвестування:	- короткострокові, до 1 року; - довгострокові, більше 1 року;
5	за формою власності:	- приватні; - державні; - іноземні; - спільні;
6	за регіональною ознакою:	- внутрішні (в межах юрисдикції резидентності інвестора); - зовнішні (поза межами юрисдикції резидентності інвестора);
7	за сферою впровадження:	- в матеріальне виробництво; - в соціальну сферу; - в екологічні проекти; - науково-технічні інвестиції; - в культурні та мистецькі проекти
8	за стадією функціонування підприємства:	- для запуску підприємства чи освоєння нових видів діяльності; - на відновлення наявної матеріально-технічної бази; - в розширення господарської діяльності.

Висновки та пропозиції. Отже, проведене дослідження дало змогу з'ясувати, що частина дослідників вважає, що інвестиції – це витрати, частина – що це різноманітні цінності (активи). Усі науковці у своїх трактуваннях одноставні в одному – інвестиції (в будь-якому їхньому вираженні) потрібно вкладати цілеспрямовано у пріоритетні економічні проекти, результатом чого буде одержання прибутку.

Запропонована класифікація інвестицій за визначеними ознаками уможливіє детальний аналіз особливостей та специфіки інвестицій, що сприятиме всебічному і комплексному дослідженню інвестиційної діяльності у виробничій сфері.

Використана література:

1. Закон України №1561-ХІІ від 18.09.1991 "Про інвестиційну діяльність". Режим доступу- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
2. ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ -(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n256>
3. Матюшенко І. Ю. Інвестування (в контексті міжнародної інтеграції України) : навч. посібн. / І. Ю. Матюшенко. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 396 с.
4. Мікроекономіка і макроекономіка: підручник для студентів екон. Спец. Закладів освіти у 2 ч./ [С.М. Будаговська, О.І. Кілієвич, І.О. Луніна, інші]: за ред. С.М. Будаговської. – [3-те вид.]. – К.: Основи, 2003. – 517 с.
5. Федоренко В.Г. Інвестиційний менеджмент: Навч. Посібник. – К.: МАУП, 1999. – 191 с.
6. Луців Б.Л., Кравчук І.С., Сас Б.Б. Інвестування: підручник. - Тернопіль: Економічна думка, 2014. - 544 с
7. Игонина Л.Л. Инвестиции.: учебное пособие/ Л.Л. Игонина; под. Редакцией д-ре экон. Найк, проф. В.А. Слепова. – М.: Экономисть, 2005. – 478 с.

8. Ивасенко А.Г. Инвестиции: источники и методы финансирования/ А.Г. Ивасенко, Я. И. Никонова. – М.: Издательство «Омега-Л», 2009. – 261 с.: ил. – (Организация и планирование бизнеса).
9. Безродна С. М. Інвестування : компендіум / С. М. Безродна, Н. В. Миськова. Чернівці, 2013. – 200 с.
10. Вахрин П.И. Инвестиции: учебник / П.И. Вахрин, А.С. Нешитой. – [3-е изд. перераб. и дополн.]. – М.: Издательсько-торговая корпорация «Дашков и К», 2005. – 380 с.
11. Докієнко Л.М. Інвестиційний менеджмент: навч. посібник/Л.М.Докієнко, В.В. Клименко, Л.М. Акімова. - К.:Академвидав, 2011. - 408 с. - (Серія Альма-матер
12. Дука А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування :Навч. посіб. 2-е вид. - К.:Каравела, 2008. - 432 с.
13. Коюда В.О., Лепейко Т.І., Коюда О.П. Основи інвестиційного менеджменту: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2008. – 340 с.
14. Т. В. Майорова, Інвестиційна діяльність: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.]/[Т.В. Майорова]; - К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.

Росоха В., д. е. н., професор
 НУ «Києво-Могилянська академія»,
 м. Київ, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВАХ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

Вступ. Корпоративне управління виникло з появою акціонерних товариств (корпорацій), сформованих за рахунок об'єднання капіталів з відокремленням капіталу-власності від капіталу-функції, що потребує професійного менеджменту. До об'єктів корпоративного управління належать і товариства з обмеженою відповідальністю, у яких існує жорстке розмежування власників та управлінців. Порядок створення та діяльності акціонерних товариств, їхній правовий статус, права й обов'язки акціонерів визначає законодавство України [1].

Основна частина. У системі загального менеджменту корпоративне управління спрямоване на узгодження інтересів суб'єктів корпоративних відносин – власників корпоративних прав, утілених у частках (паях) у капіталі конкретних підприємств, менеджерів, працівників, суспільства. Головне завдання корпоративного управління полягає у створенні чіткої системи взаємодії органів управління, формуванні ефективної організаційної структури, що ґрунтується на оптимальному співвідношенні компетенцій і відповідальності його учасників для забезпечення ефективного розвитку корпорації. До важливих завдань належить забезпечення умов оптимальної корпоративної поведінки власників і менеджерів, розроблення менеджментом і узгодження з власниками приписів поведінки персоналу, оплати посадових осіб, формування фондів і виплати дивідендів, майнових угод, інших напрямів корпоративної, виробничої та соціальної діяльності в системі корпоративного управління.

Для корпоративної форми бізнесу та структурних елементів корпоративного управління велике значення має формування зовнішнього середовища, створеного в результаті цілеспрямованої діяльності державних органів законодавчо-нормативного забезпечення корпоративної діяльності, корпоративного контролю